

Andrzej Nowakowski

Sylwetka Profesora Witora Degi

Wiktor Dega urodził się 7 grudnia 1896 roku w Poznaniu (Ryc. 1).

Był uczniem słynnego poznańskiego gimnazjum im św. Marii Magdaleny. Wybuch I Wojny Światowej zastał go w ostatniej klasie gimnazjalnej. Jako mieszkaniec zaboru pruskiego zmuszony został do służby w armii pruskiej i udziału w wojnie. W 1918 r. zdaje w Koblencji nad Renem maturę, po czym podejmuje studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu w Berlinie. Na wieść o przygotowywanym Powstaniu Wielkopolskim wraca do Poznania i wstępuje ochotniczo w jego szeregi. 27 czerwca 1919 roku wraz ze swoim 10 Pułkiem Strzelców Wielkopolskich zostaje przeniesiony na front Galicyjski i Wołyński na odsiecz Lwowa. 30 sierpnia wraca znów do Wielkopolski.

Ryc. 1. Profesor dr hab. med. Wiktor Dega – współzałożyciel Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego. Wybitny ortopeda i twórca polskiej szkoły rehabilitacji.

Po zwycięskim powstaniu w 1920 roku wznawia studia medyczne na Uniwersytecie Warszawskim, a następnie kontynuuje je i kończy we wrześniu 1924 r. na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego, uzyskując tytuł doktora nauk lekarskich. Specjalizację w chirurgii ortopedycznej rozpoczął jako asystent Zakładu Ortopedycznego im. B. Saturnina Gąsiorowskiego pod kierunkiem twórcy polskiej ortopedii, profesora Ireneusza Wierzejewskiego. Habilituje się w 1933 r. na podstawie pracy pt. „Badania z dziedziny etiologii i patogenezy wrodzonego zwichnięcia biodra”. Do roku 1937 pracuje jako prymariusz Zakładu. W tym samym roku otrzymuje propozycję objęcia ordynatury w Bydgoszczy, gdzie od podstaw organizuje oddział ortopedyczny. Do wybuchu II Wojny Światowej prof. Dega wykładał ortopedię i traumatologię studentom medycyny Uniwersytetu Poznańskiego, a także doskonalił swoje wykształcenie u najwybitniejszych mistrzów. Między innymi pracował w latach 1925-1926 u prof. Nove-Josseranda w Lyonie, prof. Ombredanne’a w Paryżu, w 1932 r. u prof. Putti’ego w Bolonii oraz prof. Huglunda w Sztokholmie, nawiązując z nimi wieloletnią przyjaźń i współpracę. Druga wojna światowa przerwała jego pierwszy okres działalności. Wraz z obsadą bydgoskiego szpitala wojskowego 17 września dostaje się do niewoli. W kwietniu 1940 roku obejmuje stanowisko ordynatora oddziału chirurgii dziecięcej w Szpitalu Karola i Marii w Warszawie. Podczas Powstania Warszawskiego pracuje jako chirurg w szpitalu polowym w lecznicy Sano przy ul. Lwowskiej. Zaraz po wojnie wraca do Poznania i w grudniu 1945 r. obejmuje kierownictwo Katedry i Kliniki Ortopedycznej Uniwersytetu Poznańskiego. Prof. Dega jest twórcą rehabilitacji w Polsce. Dzięki jego staraniom powstaje w Poznaniu w 1960 roku pierwsza w Polsce, a także i na świecie Katedra Medycyny Rehabilitacyjnej. W 1970 r. przedstawia na posiedzeniu Biura Europejskiego Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) polską koncepcję kompleksowej rehabilitacji, co przyjęto za model godny naśladowania. System nowoczesnej rehabilitacji w Polsce zawiera wg Degi 4 podstawowe cechy: powszechność – dostępność dla wszystkich potrzebujących, obejmuje wszystkie dyscypliny medyczne w lecznictwie zamkniętym i otwartym, wczesne zapoczątkowa-

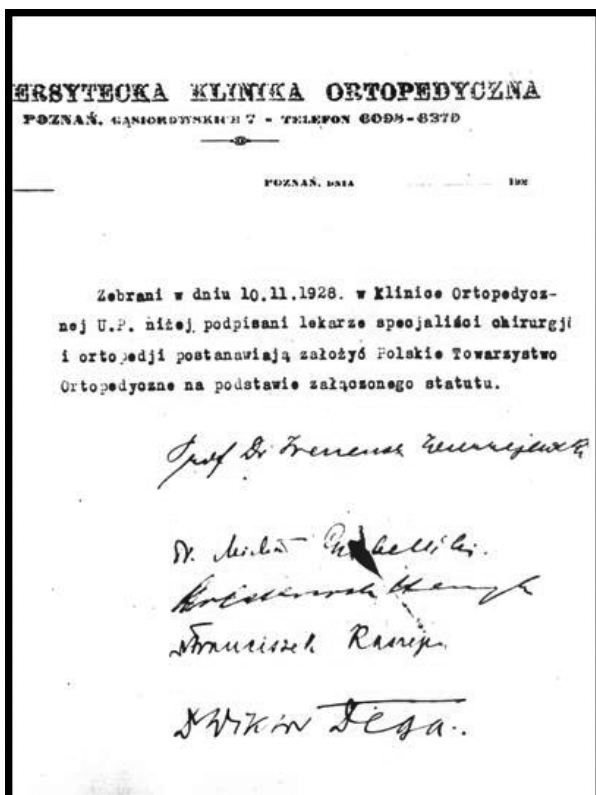

Ryc. 2. Podręcznik Wiktora Degi „Ortopedia i Rehabilitacja”

Ryc. 3. Nagroda im. Alberta Lasera przyznana Profesorowi Wiktorowi Dede w 1966 r.

nie – wprowadzenie rehabilitacji już w trakcie leczenia (obowiązuje zasada im wcześniej tym lepiej), ciągłości – zapewnienie ciągłości rehabilitacji celem uzyskania optymalnych efektów leczenia łącznie z powrotem chorego do czynnego życia zawodowego i społecznego, kompleksowość – wszechstronne podejście do chorego, postrzeganego jako podmiot przez zespół rehabilitacyjny. Wiktor Dega ściśle współpracował z Howardem Ruskiem (1901-1989) z Bellevue Center w Nowym Jorku. Podczas swej wiele lat trwającej działalności naukowej profesor Dega opublikował w krajowych i zagranicznych czasopismach naukowych około 250 prac. Bibliografia Profesora za lata 1925-1985 została wydrukowana w Polskim Przeglądzie Chirurgicznym w 1986 r. Jednak zagadnieniem, które od samego początku Jego kariery naukowej szczególnie Go interesowało i pasjonowało było wrodzone zwichnięcie stawu biodrowego u dzieci. Głęboka i szczegółowa znajomość zagadnienia sprawiła, że zyskał sobie opinię jednego z najwybitniejszych autorytetów w tej dziedzinie w skali międzynarodowej. Już w 1932 r. w Bolonii przedstawił spostrzeżenia, które były punktem wyjścia do wypracowania metody operacyjnej, którą później nazwał osteotomią trans-iliakalną. Pod Jego redakcją wydanych zostało kilka podręczników dla studentów i lekarzy, w tym Ortopedia i Rehabilitacja (Ryc. 2).

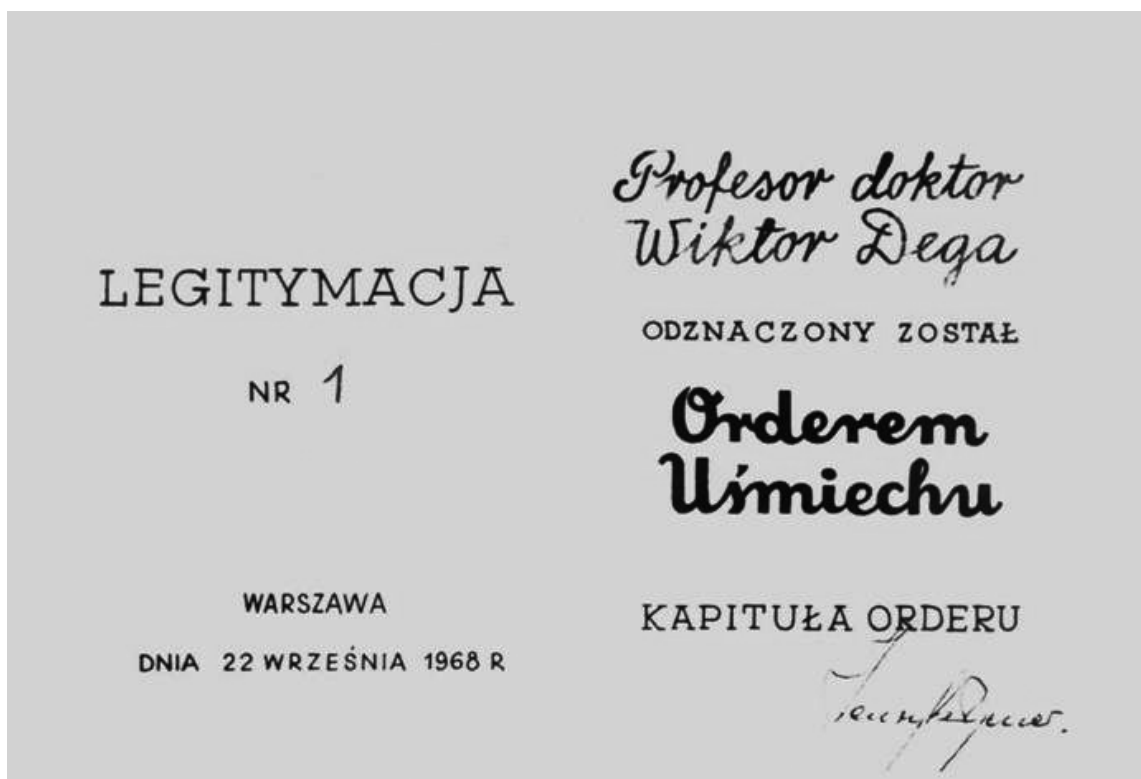

Ryc. 4. Akt Erekcyjny Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego podpisany przez Ireneusza Wierzejewskiego, Michała Grobelskiego, Henryka Cetkowskiego, Franciszka Raszeję i Wiktora Dege

Profesor Dega jest również autorem oryginalnych metod leczenia operacyjnego wrodzonej stopy końsko-szpotawej, wrodzonej stopy płaskiej, palucha koślawego, przykurczu Volkmana, korekcji znacznych przykurczeń zgięciowych stawu biodrowego i kolannowego, jednoczesnej dystrakcji i usztywnienia kręgosłupa w skoliozie i wielu innych. Był też członkiem dziewięciu towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych, między innymi Amerykańskiej Akademii Chirurgów Ortopedycznych, Akademii Chirurgów Francuskich w Paryżu oraz Włoskiego Towarzystwa Ortopedii i Traumatologii. W roku 1966 otrzymał najwyższe światowe wyróżnienie w dziedzinie rehabilitacji, nagrodę imienia Alberta Laskera, przyznaną przez Międzynarodowe Towarzystwo Rehabilitacji (Ryc. 3).

Profesor Dega był współzałożycielem Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego (Ryc. 4).

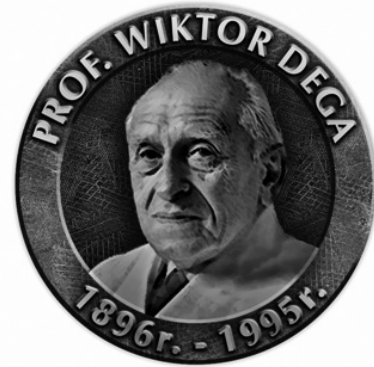
Był założycielem i pierwszym prezesem Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem, członkiem Prezydium Polskiej Akademii Nauk, Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej, ekspertem do spraw rehabilitacji Światowej Organizacji Zdrowia oraz Konsultantem Światowego Funduszu Badań w Nowym Jorku. Przez wiele lat był specjalistą krajowym ds. rehabilitacji, a także redaktorem na-

Ryc. 5. Legitymacja Nr 1 Order Uśmiechu

Ryc. 6. Tablica pamiątkowa poświęcona Profesorowi Wiktorowi Dede

Ryc. 7. Medal Wiktora Degi

Ryc. 8. Poznańska Rodzina Ortopedyczna. Zdjęcie wykonane w 1981 roku, z okazji 85-lecia urodzin profesora Degi. Klęczą od lewej: Marek Napiontek, Krystyna Bartkowiak, Anna Śpikowska. Leżą od lewej: Andrzej Nowakowski, Piotr Rogala, Bolesław Karpina, Leszek Romanowski. Siedzą od lewej: Lech Wierusz, Janina Tomaszewska, Witold Jeske, Maria Deżyna, Wiktor Dega, Stanisław Piątkowski, Władysław Barcikowski (brak Alfonsa Sengera). Stoją od lewej w 1 rzędzie: Małgorzata Wierusz-Kozłowska, Danuta Konieczna, Krystyna Kamza, Krystyna Alwin, Konstantyn Piechocki, Michał Przychodzki, Kazimiera Milanowska, Jadwiga Koczocik-Przedpelska, Jerzy Grybos, Lech Polakowski, Lucjan Lange, Jan Bąkowski. Stanisław Wałczyski, Andrzej Łempicki, Jerzy George. Stoją od lewej w 2 rzędzie: Krystyna Mikulska, Grażyna Cywińska-Wasilewska. Andrzej Szulc, Witold Marciniak, Roman Ratomski, Teresa Teleżyńska, Janusz Bruszewski, Roman Ratomski, Tadeusz Giemza. Stoją od lewej w 3 rzędzie: Teresa Bydałek, Mieczysław Grzesik, Jolanta Kodym-Będziać, Ewa Trzaska, Zbigniew Milanowski, Wanda Sowińska-Hildebrandt, Józef Kamiński, Krystyna Jankowiak, Ryszard Wolski, Aleksander Kabsch, Bogdan Łukaszewski, Władysław Maniowski, Lesław Łabaziewicz, Kazimierz Grzebień, Jerzy Garstka, Tadeusz Trzaska, Andrzej Kiciński.

Ryc. 9. Zdjęcie wykonane 12 grudnia 1981 roku, w przeddzień Stanu Wojennego. Profesor Wiktor Dega i dr n. med. Andrzej Nowakowski.

czelnym „Chirurgii Narządów Ruchu i Ortopedii Polskiej”. Akademe Medyczne w Krakowie, Poznaniu, Łodzi, Wrocławiu, AWF w Poznaniu oraz Uniwersytet w Halle nadały Profesorowi tytuł Honoris Causa. Wyrazem uznania ze strony dzieci było przyznanie mu „Orderu Uśmiechu” nr 1 (Ryc. 5).

Profesor Dega zmarł 15 lutego 1995 roku. Miał 99 lat. W 100-lecie urodzin Profesora Uchwałą Senatu Akademii Medycznej w Poznaniu (grudzień 1996 rok) Państwowemu Szpitalowi Klinicznemu nr 4 AM w Poznaniu nadano imię Wiktora Degi. Na wniosek Dyrektora Szpitala Andrzeja Nowakowskiego Senat Akademii Medycznej w dniu 27 czerwca 2002 roku zatwierdził zmianę nazwy Szpitala na Ortopedyczno-Rehabilitacyjny Szpital Kliniczny im. Wiktora Degi. Uczniowie i współpracownicy ufundowali Profesorowi Tablicę Pamiątkową umieszczoną przy wejściu do Kliniki (Ryc. 6).

22 września 2007 roku w Toruniu Zarząd Główny na wniosek Walnego Zgromadzenia Członków Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego podjął Uchwałę o utworzeniu Medalu Wiktora Degi (Ryc. 7).

Przyjęto regulamin i powołano Kapitułę przyznającą to odznaczenie osobom jako wyraz szczególnego uznania za ich wybitne osiągnięcia dla polskiej i światowej ortopedii i rehabilitacji.

Piastowanie różnych wysokich godności nie przeszkodziło Profesorowi Dedze w nawiązywaniu serdecznych ludzkich kontaktów ze wszystkimi, z którymi się stykał. Zarówno chorzy, jak i asystenci byli urzeczeni Jego niezwykłą osobowością, skromnością i poczuciem humoru. Ogromny szacunek, jakim darzyli Profesora jego wychowankowie skłaniał ich do szczególnego wyróżniania swego Mistrza okolicznościowymi uroczystościami związanymi najczęściej z jego urodzinami (Ryc. 8,9).